

Když jsem zazvonila u dveří bytu respondenta, první věc, kterou jsem slyšela, byl radostný štěkot psů. Ze dveří na mě skočil pes, následoval jeho majitel. Romanovi je 35 let, je ženatý, má vysokoškolské technické vzdělání, pracuje ve společnosti Siemens. Ve svém bytě má hodně starožitností, knih, CD s hrami a tematických figurek. Zpočátku mu bylo trochu obtížné mluvit, ale s postupem času se uvolnil. Líbilo se mi, že na všechny otázky má jasné odpovědi, a že má svůj vlastní, odůvodněný názor na všechno. V polovině rozhovoru přišla Romanova manželka Angelina, a nějakou dobu byla ve stejné místnosti s námi.

- **Odkud pocházíš, Romčo?**
- Narodil jsem se ve Štemberku.
- **A kdy jsi se přestěhoval do Brna?**
- Přestěhoval jsem se do Brna, když mi bylo 22 let. Hledal jsem práci v různých městech, a nakonec ji našel v Brně, v Siemensu.
- **Kde se cítíš víc jako doma?**
- V Štemberku. Tam mám své rodiče. Narodil jsem se tam, vystudoval jsem školu a prožil většinu svého života.
- **A kde máš většinu kamarádů?**
- No, můžu říci, že už většinu z přátel mám tady v Brně.
- **Dojíždíš někdy do Štemberků?**
- Ano, často navštěvuje rodiče, jezdím tam občas se svou ženou a psem.
- **Jak trávíš svůj volný čas? Řekni mi něco o svých koníčcích.**
- Já mám rád počítačové hry. Berou většinu mého volného času. Někdy hrajeme spolu se ženou, nebo se ona dívá, jak hraju já. Neradi hrajeme proti sobě, raději hrajeme společně. Také dělám modelářství. Miluju historii, to je pro mě velmi zajímavé. Často chodím na procházky se psem a mám rád turistiku.
- **Znáš se sousedy?**
- Zním sousedku, s kterou sdílíme společnou chodbu. Ještě se přátelíme s manželským párem z našeho domu, kteří jsou starší než my. Nebráním se kontaktům, ale nenavazuju je sám.
- **Chodíš někam blízko do hospody?**
- Ano, často chodím se ženou na pivko. Máme několik nejoblíbenějších barů v okolí. *(Roman jmenuje jeho oblíbené bary).*
- **A chodíš někam na sportovní utkání?**
- Ne, nemám zájem o sport. Někdy se třeba dívám na hokejové mistrovství světa.
- **A chodíš do kroužku?**
- Ne, vůbec nechodím do žádného kroužku, většinou trávím čas doma.
- **Popovídej, prosím, o své rodině. Máš rodiče v Štemberku?**
- Ano. Moji rodiče jsou dobří lidi, jsou v důchodu, moc věci neřeší, mají rádi svůj životní klid. Jako rodiče jsou strašně fajn. Před několika lety mému otci diagnostikovali rakovinu, která byl poté úspěšně léčena. V loňském roce měl ještě infarkt. Ale teď je v zásadě všechno dobré, naštěstí. Mám ještě sestru, starší o osm let, vystudovala mikrobiologii, práci má ve Štemberku v nemocnici, má dvě děti, holku a kluka, momentálně rozvedená, ona si taky zařizovala svůj vlastní byt, a to je taková naše celá rodina.
- **A ještě máš manželku, a nemáte děti.**
- Tak jasně. Manželku mám, bezdětní zatím.

Roman se dívá na svou ženu, ona dělá ksichty, oba se smějí.

- **Jakou roli hraje ve tvém životě rodina?**
- Nyní už jsme s ženou sami rodina, my jsme manželé, a děláme život po svém. My fakticky oba neradi když nám do toho někdo něco kecá, což se nám fakticky nestává, ani od rodičů z mojí strany, ani od rodičů z manželčiny strany, ta rodina je pro mne velmi důležitá. Co se tyče rodičů a sestry, fakticky to je teď i rodina mojí ženy, je tam určitá starost, je tam určitá péče, vztahy máme velmi dobré, jsou na vysoké pěkné úrovni, je tam naprostá důvěra, ochota, faktické velmi hluboké přátelské vztahy. Jsou součástí našeho života, a jsme za to moc rádi.
- **Pobavili jsme o tvém životě a rodině, teď bych se zeptala na občanskou participaci. Účastníš se nějakých místních akcí?**
- Faktické ne-e. Neúčastním se, ani žena se neúčastní. Možná přibliž, o jaké akce kde, nebo o co by mělo jít. Jestli se tyká nějakých kvízů v hospodách, tak ano, ale co se tyká akcí nějakých sdružení, nebo dělat párty, nějakou akci, tak ne. Nesdružujeme se, nezúčastňujeme se takových věcí, nikdy.
- **A sami taky nic neorganizujete?**
- Ne-e.
- **A v těch kvízech, nebo něco takového, všech se účastníš spolu s manželkou?**
- Fakticky jako ano, ale spíš jde o to, že ten zájem je náš společný. Žena chodívala na kvízy, byla to její zábava, mne to neoslovilo, takže prostě chodila sama a prostě bez problémů.
- **A co se tyká tvých kamarádů, chodíte s nimi spolu na nějaké aktivity, nebo jen s Gellou?**
- Je to trochu složitější, na to odpovídat, protože nezúčastňujeme většinou nějakých akcí, takže s kamarády chodíme spíš do hospody, dáваме su sraz na pivku, nebo u nás doma, navštívíme se, pokecáme u kávy, pokecáme u toho piva, a se svými přáteli nesdílíme žádné akce.
- **A nejsi členem žádného spolku?**
- Ne.
- **Zajímáš se o místní politické dění?**
- O místní bych řekl, že ani tak ne. Můj zájem o politiku je spíš jako by na státní úrovni. A politika v Brně nebo Moravského kraje na člověka trošku dýchá, nebo se objevuje jako by obecně, během působení, hlavně v tom Brně. O místní politice povědomí mám, ale specificky jej nevyhledám.
- **Je třeba nějaké téma, o které se nejvíc zajímáš?**
- Já se o politiku zajímám s takový roviny, aby člověk věděl. Hodně politiky se děje na nějaké úrovni, o které občane nemají ponětí, na které je to nezajímá, a nikdo jim to přesně nevysvětil. Já fakticky nemám, já bych řekl, ani politické vyhraněný názor, nebo nějaký směr, i když u nás o tom můžeme pobavit, ale o politiky se zajímám hlavně z toho důvodu, abych měl přehled, abych věděl, abych měl nějaké relevantní data, nějaké zhodnocování, jestli někoho volit, jak, a tak dál. I co se děje ze státem, co se děje prostě, proč je takový zákon, kdo ho schválil. Naše politická scéna je docela mladá, nějakých 27 let od revoluce, s mého pohledu je to ještě nevyzrálá scéna, plná hloupých chyb, a takového jako hraní si malých dětí na písku, zatím.
- **Bavíš se s kamarády o politice? Místní či národní?**
- Bavíme se. Řešíme vnitrostátní a národní politiku, dneska je těch témat k řešení dost. S přáteli se někdy nevidáme dost často, aby debaty stály za to, jsou to vážně věci. Bavíme někdy o emisích, o napětí, protože máme různé názory, různě pohledy na určité věci, samozřejmě, a rádi se o tom bavíme. Su rád, že mám přátele, s kterými se můžu bavit o politice, a má to nějakou úroveň.

- **S přáteli máte asi různé názory. A co se tyká tvé rodiny? Máte stejný názor s manželkou?**
- Řekl bych, že s ženou máme asi stejné nebo podobné politické cítění, vnímání, u nás doma tu politiku tak moc neřešíme. Jsem zapomněl dodat, že manželka je z Ruska, takže ona spíš sleduje ruskou politickou scénu, a já sleduju českou. Jsou to úplně jiné pole a jak já prostě neznám ruskou politickou scénu, to samotné fungování, princip, myšlení, tak i Gella, samozřejmě, nemá úplně prozkoumanou, zažitou naši politickou scénu. Ona se prostě diví, jak to dokážeme vymyslet, tak já se často divím, jak to dokážou vymyslet v Rusku. A samozřejmě, nedá se to prostě srovnávat, ta politika v desetimilionové zemi a politika ohromného státu, který prostě musí řídit obrovské množství lidí a statků. A ti politici se prostě nedají srovnávat a říkat, že my máme něco jiného.
- **Zajímáš se o národní politiku?**
- Jasně, samozřejmě. Na té vládni, národní úrovni člověk vidí určitou strukturu. Jak tě politické strany jednají, jak fungují, to je taková větší zábava, bych řekl.
- **Změnil se nějak tvůj vztah k politice během posledních několika let? Třeba přemýšlíš teď víc o té ruské politice, například?**
- Za posledních pár let jsem názorově hodně spíš ztichnul, nebo prožil takovou určitou renesanci, bych řekl. Hodně věci jsem pochopil, prokoukl, takže tomu jsem určitým způsobem rád. Za druhé, když se teď budeme bavit o Rusku, jen naprosto úžasný člověk se tomu věnuje, má v Rusku takovou vládu, takové problémy, takové věci tam prostě teďka řeší. A člověk má nějaká media, má přístup k určitým datům, se kterými může pracovat. To je prostě úžasné, že jsem svou ženu poznal, že žijeme spolu, i kdy ta témata přišly, a není to jen kvůli žene, třeba o tom mluví i jiní přátelé, jsou tady z Ruska. Když se nimi začínáme bavit a člověk opravdu slyší názor toho ruského občana, co si on opravdu myslí, co tam opravdu je, je to hodně zajímavé. I když si člověk myslí, támhle tomu mediu můžu věřit, támhle ten časopis píše pravdivější, nebo něco takového, nejhorší je, když ta pravda je úplně někde jinde. Jsem rád za data s první ruky. Naučil jsem se nějakou ruštinu, neříkám dokonale, ale naučil jsem se číst, mám základní slovní zásobu. Je někdy zajímavé číst ruské weby a noviny. Žádnému mediu nemůžeme věřit úplně, ale takovým způsobem mám pohled na mezinárodní situace i s úplně jiné strany. Je to strašně dobré, že člověk z této mozaiky dostává něco z plného obrazu, model, se kterým může pracovat a utvářet si lepe svůj názor.
- **A máš k nějaké straně nebo politikovi blíže?**
- Když to řeknu za Českou Republiku, tak u nás to je naprosto bída. Politické strany velkých formátů prakticky vyhasly, ukrývají se uvnitř vlastních eg. Novodobé strany, které tady vznikly s novými idejemi – lidé, dáme vám dobrou vládu – všechny tyhle strany dopadly tak, že s nich stali darebáci, kteří řeší velmi závažně záležitosti. V obecnosti jsem pravicově zaměřený, dávám přednost tomu, aby se stát se staral o občany co nejméně, aby stát co nejméně zasahoval do obecného chodu obyvatel. Mohl bych jmenovat Petra Macha a stranu Svobodných občanů, jsou mně nejbliž, budu je volit příští roky, na volby chodím. To je malinká strana, která se ještě nikdy nedostala do parlamentu, jejich ambice a snahy jsou veliké. Mohl bych ještě jmenovat Pirátskou stranu, která je spíš levicová, ale má snahu dělat vládu jinak. Politických stran a hnutí jsou tady spousty, ale ty malé spolky nemají šance proti těm obrovským stranám, které si dokážou občany koupit. Ta strana svobodných občanů je sama o sobě je rozpolcená, nevykazuje jednotu, vevnitř jsou určitě rozpory, jejich předseda tak špatně dělal předchozí volby, že tu reputaci dost pošramotil. V naší české zemi je to rok od roku horší, ta otázka, koho volit, je hodně záludná.

-
- **Jak by pro tebe vypadala ideální strana?**
- Ideální strana... myslím, že nic takového existovat nemůže. Ale jestli to přiblížím k nějakým ideálům... ta strana musí být stabilní, musí být trvalá, musí mít lidi a musí mít vůdce, který bude stát za svými lidmi. Ten člověk musí vykazovat určité důstojné kvality, určité hodnoty člověka, kterému můžete věřit. Ta strana musí mít dlouhodobý, jasný plán, co chce dělat. Dneska je trend, že politické strany udělají nějaký plán, a fakticky jej nedodrží, nebo se vůbec jím neřídí, protože jim je to jedno. Ta ideální strana musí mít vůli, mít myšlenky, a mít vůli za těmi myšlenkami jít. Ta strana musí mít silu vysvětlovat lidem i nepříjemně věci, musí mít určitou energii prodat svoji myšlenky. Ale zaprvé musí tam být jasný směr, jasná myšlenka. Nechci to nazývat ideologie, ale pokud za něčím jdu, su komunista, nebo su občan-demokrat, prostě mám nějaký směr, nějakou ideu, kam se chci dostat, jak by ten stát musel podle měj strany vypadat, a jak to dostat. Musí se dostat svým cílům, svým slibům, vůči sobě, vůči té straně, a musí jich dostat před voliči. Dobrá strana je ta, kterou lidé volí, protože chtějí, protože ta strana podle nich má nějaký smysl. Dobrá strana je nejen ta, která má ušlechtilé hodnoty, ale i ta, kterou lidé opravdu chtějí volit.
- **A jaké by měla mít hodnoty?**
- Hodnoty... fakticky jsme to už nějak vyjmenovali, ale... můžu to ještě popsat určitým způsobem do nějakého práva. Samozřejmě, financování té strany musí být průkazné a transparentní, nesmí tam docházet ke korupci nebo nějakým takovým věcem, které prostě pošpiňují tu stranu, které prostě podlamují mojí nebo veřejnou důvěru. Členové té strany musí být lidé, kteří můžou říct o sobě, že jsou dobří, že to nejsou lumpové. Ta strana musí ctít určité zákony slušnosti, základní práva, rozhodně nesmí pošlapávat práva, nebo jít do nějakých extrémních oblastí, proti nějakým osobám nebo skupinám. Člověku dneska přijde, že to je samozřejmě, když se dostane do parlamentu, ale fakticky se dnes dostáváme k takovým stranám, které mají totalitní názory. Nesmí to být nějakí fušeři, musí tam být pevná ruka s jasným cílem, a jasným promlouváním k voličům, k lidem.
- **Dobrou stranu jsme probrali, a co pro tebe znamená být dobrým občanem?**
- No... to je otázka. Být dobrý občan... být dobrý soused, být dobrý Brňák, třeba. Všechno to začíná u těch lidí. Lidi vždycky budou mít vlastnost, že vždycky budou něco chtít, za co nejmíň. Můžeme si tady teoreticky nalhávat, že se lidi mají rádi, že to je přirozené. Ano, je to přirozené, je to všechno pravda, ale lidi jsou taky závistiví, zlomyslní, a lidé obecně touží po moci a bohatství. To je taky fakt. Být dobrý občan... ano, je to hodně o tom, něco dělat pro stát, odvádět daně, ale za ty daně něco chci od toho státu. Já sám, osobně, se neslučuju s nějakým názorem občanství. Dobře, narodil jsem se v České Republice, narodil jsem se na území Čech, na území Moravy, to je historické položené území, Čechy, Morava, střední Evropa, prostě dobře. Mám určitou národní hrdost, cítím, národní uvědomění mám. Ale být občanem je pro mne... to si nedovedu představit. Když to řeknu, teď jsem občan České Republiky, jejíž vláda je mi fakticky odporná. Můžu být dobrý občan takové vlády? Je to otázka až možná filosofická, ale dobrým občanem budu, když budu volit stranu, která půjde ke vládě, která bude u kormidla, která tady bude vládnout, a bude vládnout dobře. Aby naše názory, té vlády a moje občanské názory, se scházely. Já můžu být i teď dobrý občan, protože pomáhám babičkám přes přechod, pomůžu lidem, když je vidím prostě v nouzi, chovám se slušně, zastávám se slabších, nedělám binec, neobtěžuju, nevyvolávám násilí, jo. Jsem dobrý občan, nebo jsem dobrý člověk? Ohromný

rozdíl. Můžu říct, že dobrý občan třeba za komunistů byl ten, kdo přísluhoval komunistickému režimu, že jo?

- **Ale to nebyli to moc dobří lidé?**

- No, to je právě ta otázka. Být dobrý občan, jo. Co to je? Myslím, že základem je být dobrý člověk. Můžeme se bavit o tom i dál, ale... Občanské cítění vůči státu, vůči Čechám - ano, mám. Mám cítění vůči státu, vůči republice, vůči státnímu zřízení. Ale to cítění je fakticky minimální.

- **Takže jsi dobrý člověk více, než dobrý občan. Ted' se pobavíme trochu o mediích. Na jaké tipy zpráv se obvykle díváš?**

- Od všeho trochu. Jsou to zprávy, je to televize, kterou беру velmi s rezervou, kvůli jejich informovanosti...

- **Ale nemáte doma televizi.**

- My doma nemáme televize, ne-e. Jsem tam si na počítači přes internet pouštím ČT24, jako zpravodajský kanál, ale to je opravdu výjimka, par krát za měsíc třeba. Jinak hodně věci opravdu čerpám z internetu, a jsou to internetová media, různé blogy, různé relace o politickém dění.

- **A o jaké tipy zpráv se vůbec zajímáš?**

- Myslím, že konzumuji asi tak všechno. Fakticky neposlouchám rádia, takže bych mohl říct, že z radiového vysílání nemám informace žádné. Samozřejmě, na rádiích tak moc politických debat není. Ale používám tak asi všechny ostatní typy medií, všechno, co mi přijde pod ruku.

- **Povídej, jaké konkrétní media běžně konzumuješ?**

- Hmm... jsou to internetové média, a jsou to Hospodářské noviny, a jsou to Lidovky, standardně, i v papírově podobě, ty jsou u nás nejpopulárnější periodikum. Potom používám Aktualne.cz, nějaké srandy na Seznamu, někdy tam jsou zajímavě věci. Parlamentně listy, které určitou dobu byly docela seriózní, ale teď už nejsou. Hodně věcí z blogu Defence, kde spíš lidé píšou své pohledy a názory, některé konkrétní věci spíš s dění politiky, ale to spíš hlavně motoristický blog, takže spíš co se týká vlády, motorismu, policejní snahy ovládnout náš stát. Něco z Facebooku, ze sdílení přátel. Jak se člověk dostane k nějakým článkům, někdy člověk fakticky tím klikáním skončí i na slovenských mediích, někdy vyloženě u zahraničních, v angličtině, a tak dále. Nemám vyloženě konkrétní stránky, na které bych pravidelně chodil. Je to spíš tak nahodile. Za ty léta už se z toho stal takový stereotyp, že prostě někde mezi devátou a dvanáctou se na něco podívám, nebo mne něco napadne, a já to vygooglim, a vyhledám si to, a pak sleduju nějaké odkazy. Nejdou cílevědomě na nějaké stránky, kromě těch, o kterých jsem povídal. Ty čtu pravidelně, nebo pravidelně je kontroluju, jestli tam není něco zajímavého, vtipného.

- **A proč jsi vybral tyto media? Věříš jím?**

- Nevěřím nikomu (*se směje*). Ne-ne-ne. To je právě určitá věc, začal jsem číst různá media z různých směrů, a začalo si to odporovat, samozřejmě. Něco vám říkají ve veřejnoprávní televizi, a říkáte si, že tam asi říkají pravdu, jo. Začal jsem si všimnout asi poprvé v tom, že každou neděli jsem sledoval politické debaty. Večer v tom hlavním zpravodajství byl sestřih z té debaty, ale najednou u některých politiků se začalo stávat to, že ten sestřih byl proveden tak, že ten politik vlastně řekl něco, co bylo úplně jinak, než když o tom mluvil v té debatě. A to mne začalo strašně zarážet, takové věci se nemůžou dělat. Politik v debatě, na kterou se dívalo vlastně deset tisíc lidí, o něčem mluví, a mluví i rozumně, a něco obhazuje, a večer, když se na zprávy dívá asi sto tisíc lidí, tak tu jeho řeč vlastně tak překroutí, aby si dobří občané udělali názor. To začalo fakticky před dávnými lety, a potom, jestli se člověk dostával víc k určitým mediím, i samotní lidé u nás začali

trošku vnímat politickou scénu víc a víc. Právě vznikají takové blogy, vznikají různá uskupení, které se snaží získat tu pravdu někde venku. Člověk začínal zjišťovat, že není všechno tak, jak mu říkají media, nebo že opravdu hodně věci je nějak překrucováno. Člověk, který umí myslet, opravdu začíná odmítat ty veřejnoprávní media. Značně přijímat pravdu odpůrců. Já jsem věřil i věcem, které vlastně taky nebyly pravdou. A po té události, o které jsem ti říkal, jsem si řekl: tak pozor, teď už začínáš blbnout, a ne všechno, co se píše tady nebo tady, nebo co píše ten nebo ten člověk, musí být zákonně pravda. Já už si dávám velký pozor a naučil jsem se o všem přemýšlet. O hromadě různých událostí, které se udály v naší republice, nebo na mezinárodní úrovni, se fakticky nikdy pravdu nedovíme. To není ta věc, kdo zabil Kennedyho, nebo kdo ho nechal zabít (*se směje*). Některé věci fakticky zůstanou záhadou, bude kolem nich ta aura konspirace. Opravdu je důležité nad všemi věcmi přemýšlet, a hlavně si udělat názor, mít nějakou konzistentní myšlenku a s tou pracovat. Zůstat nad věcí, nepanikařit, nechytat se hned jednoho extrému nebo druhého. Já se taky mužů se rozčlít. Ale člověk musí být klidný, a přemýšlet.

- **A která konkrétní media bys nikdy nečetl?**

- Mmmm... (*pauza*)

- **Třeba, nějaký Blesk?**

- To je taky omyl. Protože taková periodika, o kterých si myslíme, že jsou největší odpad, jako jsou Blesk, Aha! a podobné srandy, je dobré číst i toto. Protože člověk si dělá obrázek. Člověk může být seriózní, já čtu Hospodářské noviny, Blesk bych v životě nečetl, ale... jasně, v tom Blesku jsou drby, nebo žádná hodnotná informace, 80% lži, akorát mají dobré vtipy na poslední stránce. Je dobré být v obraze, vidět, co masa lidí, těch dobrých občanů, každodenně čte. Aby si člověk uvědomil, co se tady vlastně děje, nebo v čem žije. Člověk, který myslí, že on fakticky něco víc, protože nečte Blesk, ztratí soudnost, zdravou míru rozumu, vyhodnocovat a přemýšlet nad určitými věcmi. Samozřejmě, nečtu tyto věci, nebo je nevyhledávám, ale právě ten Seznam a jeho novinky jsou pro mne takovým denním pobavením. Vždycky najdu tam nějaký strašně úžasný článek, o tom, jak nás naše policie chrání, nebo jak vláda nám udělala strašně dobře, a samotný ten autor nedomýšlí ty věci. Ale nemůžeme všechno hned brát, že to je nějak špatně, nebo že to je lež. Jsou tam i seriózní věci. Na Novinkách třeba můžu doporučit Klause-mladšího, syna bývalého prezidenta Václava Klause, který tam má každé pondělí blog, a je to úžasné. Doporučuju přečíst všechno, protože je velmi inteligentní, velmi schopný člověk, a je zázrak, že ho tam Novinky vůbec ještě pouští. (*se směje*) Vzhledem k tomu, kdo to platí. Ale jeho blogy jsou úžasné, a některých jiných lidí taky. Ještě bych mohl vzpomenout Františka Matějku, taky výborný blogger, velmi názorově zajímavý člověk. Ničemu se vyloženě nevyhýbám.

- **Jasně. A co mají dělat media, aby získaly tvou důvěru?**

- Hmm. Nevím, asi bych je musel vlastnit. (*se směje*) Fakticky nevěřím ničemu.

- **Takže mediím už není možné věřit?**

- Určitá míra důvěry k mediím tam musí být. Kdyby nikdo vůbec mediím nevěřil, tak by nevznikaly. Je to právě o tom, jestli člověk najde určité autory nebo má pocit, že určité media vedou nějaké trošku rozumní lidi. 80-90% medií u nás vlastní momentálně náš ministr financí. A těm už nemůžu věřit, když to všechno platí někdo z vlády. Určitou důvěru člověk musí mít, a vždycky se zamyslet nad tím, co přečetl.

- **Když jsi třeba přečetl nějakou informaci, co ji dělá pro tebe důvěryhodnou?**

- Řeknu to takhle, když čtu úplně něčeho jiného, o čem ještě třeba nemám žádné jiné informace, tak to přečtu, zapřemýšlím nad tím, jestli je to tak možné nebo to tak není možné (*pauza*)
-
- **Takže hlavně zaleží na tvé osobní zkušenosti ze světem, že jo?**
- Fakticky ano. Jde o mé zkušenosti, o mém přístupu k tomu tématu. A pokud mě to zaujme, pokud řeknu: ano, mohlo by to tak být, tak o tom potom začnu jako by pátrat. Začnu to hledat na různých dalších médiích, jdu na nějaké odkazy, co se o tom kde píše, co se o tom kdo myslí, jaký kdo má názor. Velkou politiku, třeba, to vždycky nějak komentují. Te názory na události, co třeba si o tom myslí ten Cameron v Británii, nebo prezident Slovenska, jsou taky určité části do mozaiky. Když mě to zaujme, tak pokračuju dál, zabývám se tímto problémem. Dám příklad, třeba vláda teď vymyslela zákon, že pneumatiky na kolech se budou měnit každého půl roku, a tomu věřím, protože to je ta blbost, kterou vláda prostě se vymyslí, a prosadí, protože na tom vydělají prachy. To už není důvod pro další hledání. Cca během týdne se ta problematika se bude probírat i na jiných webech. Už mám to podvědomí, že tyhle problémy se tam objeví, a budeme se jimi dál zabývat. Víím, že je to hodně subjektivní.
- **A jak by podle tebe měla média správně fungovat?**
- No-o-o...médiá nikdy nebudou fungovat správně.
- **No, a jak by to měla dělat?**
- Nemělo by se lhát, nemělo by se krást. Když budu novinář, měl bych psát nezaujatě, měl bych psát pravdu, nemohu si to představit. Nemůžu si představit, aby novinář psal někdy nezaujatě, vždycky něco zamlčí nebo opraví. Jako člověk, má nějaké názory, má nějaké postoje. Když budu novinář, a budu se zabývat politikou, nebudu se o tom, že dělám zahrádkářství, tak některé názory se mi nebudou líbit. A samozřejmě, je novinářský kodex, který musím dodržovat. Ale... taky máte děti, máte rodinu, chcete na fajn dovolenou, nebo si prostě koupit novou televizi, a vaše média někdo prostě koupí, a řekne, že kdybys tem něco trošku napsal, ono se to pak objeví jako prémie. Jsme jenom lidé, jo. Ale pokud se ptáš, jak by média měla správně fungovat, tak víím, že máte nějaký novinářský kodex, nějakou ústavu, a to stačí. Nejhorší je vymýšlet co nejvíc věcí, třeba, co dělat, kde dělat, jak dělat. Novinář musí být nestranný, a ta nestrannost je všechno. Nebo prostě to nepiš. Být nestranný, byt přesný, nezamlčovat, nelhat.
- **A co by media dělat neměla, ale dělá?**
- To je přesně to, co ta média dneska dělají. Překrucují pravdu, lžou, zatají informace, nebo naopak něco vytváří, podsouvají lidem nějaké názory. A každé soukromé medium šíří svůj názor, komunistické media nebudou psát, že demokracie je krásná, a nebudou to číst demokrati, ale budou to číst komunisti. Media jsou soukromá věc, a každé dělá, co chce, a nejhorší je, když jsou media propojený s vládnoucí garniturou. Media fakticky ovládá vláda, jsou pod kontrolou vlády, a vláda diktuje, co mají říkat.
- **Jasně. A co si o tom myslí lidé kolem tebe? Třeba, kámoši? Bavíš se s nimi o tom?**
- Ano. Hodně mají z televize, a sledují standartní media víc, a to je spíš jako „viděl jsi to včera v televizi?“, a já řeknu „ne, neviděl, protože televizi nemám“. Ale vlastně víím o tom, co se stalo, co se nestalo, a bavíme se o tom.
- **A máš s nimi stejný názor?**
- Na ty media jo, máme velmi podobný názor. Fakticky lidi přestávají věřit tím institucím.
- **A co si o tom myslí tvá manželka? Máte s ní podobný postoj k mediím?**

- Já myslím, že jo. Že? *(diva se na manželku, ona kývá, oba se smějí)*
- **A jak to podle tebe mají lidé ve vztahu k médiím v České Republice obecně?**
- Obecně? Jaký mají vztah?
- **Ano, jak to oni vnímají.**
- Já bych to řekl tak, že většina obyvatel přečte něco v novinách, a tomu věří. Nechci z nich dělat totální hlupáky, ale určitá důvěra tam je. Oni to prostě berou, jako „slyšel jsem to v televizi, a to asi bude pravda“. Potom je ta určitá menšina, která s těmi médii tak nějak pracuje, nebo mají přístup k více druhům medií, a to je i můj typ, že nemůžeme být tak hloupí a věřit tomu, co se v té televizi říká. Musíme nad vším přemýšlet. Ale třeba běž si stoupnut k pokladně na 12 hodin někde do Tesca, pak příd' domů, profackuj děcka, aby byly do školy nachystané, a člověk je rád, že o půl osmé sedne k televizi a projede prostě půl hodiny těch zpráv, a je rád, že je rád, a jde spát. Já mám určitým způsobem pohodlnější život, že mám stabilní práci, která není fyzicky vyloženě namáhavá, dělám normální práci osm hodin, nedělám víkendy, nedělám noční, nedělám směnový provoz, a tady vzniká ten prostor, abych se tím zabýval. Nemáme děti, nemáme starosti, jsme teďka v pohodě. Za deset, za patnáct let všechno může být úplně jinak. Dneska můžeme u internetu fakticky prosedět celé to odpoledne, a za pár let to možná nebude, a potom budeme třeba vděční i za ty televizní zprávy, jestli se alespoň něco dovíme. To proklikávání, to hledání na internetu už je moc zažitý návyk. A hned někdo někoho musí odsoudit, nebo říct, že je hloupý, to je blbost, že jo. Ale většina obyvatel, bych řekl, že prostě tomu právě nevěnuje pozornost, a na druhou stranu, ono to není tak, protože to nechťejí, je to prostě obecná česká vlastnost. My to fakticky vlastně neřešíme, jo. My si rádi zanádváme, že máme špatnou vládu, jak máme vysoké daně, a jak nás vyděsí nějaké hlouposti. *(Roman povídá, že nový zákaz kouření v barech všichni nesnáší, protože všichni kouří, ale nikdo s tím nic nedělá)*
- **A vidíš nějaký rozdíl v elektronických a tištěných médiích?**
- Řekl bych to takhle, já jsem z doby, kdy prostě byli jenom noviny, nebyl internet, nebyly žádné digitální data, nic, televize byla ještě analogová *(se směje)*. Ted' papírové média, nějaký periodikum vůbec nekupuju. Ale časopisy ano, i když vychází elektronicky. Pro mne ten papír prostě má to kouzlo. Je to časopis, který si kupuju, jdu s ním do parku, jedu s ním na výlet... prostě jsem ještě ze staré školy, a papírové media pro mne mají určitou váhu. U knih je to stejné, je tam pořad ta nostalgie.
- **Jo, máte doma spoustu knih.**
- No. Na internetu můžeme nalézt prostě všechno, ale ta papírová kniha má v sobě kouzlo.
- **Jo, a ted' přejdeme k poslednímu a nejostřejšímu tématu, k těm uprchlíkům. Jaký máš postoj k uprchlické krizi?**
- Mmm... *(pauza)*
- **Nebo co je podle tebe ta uprchlická krize?**
- Tuto otázku bych rozdělil. Co se týče evropského problému, a co se týče problému u nás v republice, a samozřejmě ty věci jsou mezi sebou propojeny. V obecnosti je dobré, že se něco takového děje, ty věci ukazují jak nefunguje Evropská Unie. Už jenom to, že Německo, bez ohledu na ostatní státy, prostě řeklo „přijďte k nám“. Co je ta Unie? Máme tady nějakou vládu, která zvedá ruce, nebo si každý stát bude dělat, co chce. Asi se to některým státům nelíbilo, a ted' se vůbec nebavíme o tom, že jsou muslimové a u nás je Křesťanství, nebo prostě není v nich důvěra, nebo máme z nich strach, ale obecně prostě máme stát, máme nějaké pravidla o přechodu hranic, a ty pravidla jsou porušované. To tam

proste zastavím. To je všechno právní záležitost, to není o tom, jestli nese bombu, nebo nenese, nebo nás chce zaislamitizovat, nebo nechce, nebo je fakt fajnový člověk. Toto je právní systém, když jdeš přes hranice bez papírů, bez ničeho, a takhle se to dělat nemůže. Ať už opravdu trpí a je z nějaké válečné zóny, nebo je to fakt nějaký darebák. To je právní věc, některým státům to nelíbilo, ty hranice zavřeli a byli ti špatní. To se mi nelíbilo, opravdu, postoj Evropy, postoj určitých států, naši Vyšehradské čtyřky, jejich až agresivní vystoupení proti naší vnitrostátní politice, to přesně ukázalo, že v Evropě jsme si všichni rovni, ale někteří jsou si rovnější. Co se tyče samotné krize, ti lidi tady jsou, přišli, a v tě Evropě prostě budou. Jak se ta věc bude vyvíjet? Přesně, jsou tady dva extrémny, jsou tady lidé, kteří je chtějí přivítat, a dávají jim všechno, co mají, ohromně pomáhají, a tak dále a jsou tady lidé, kteří z nich mají obrovskou hrůzu, straší tady islamizací a všemi těmi násilnostmi. Ano, fakticky obě strany mají pravdu. Lidem se musí pomáhat v nouzi, ale lidem by se taky nemělo slepě důvěřovat. Věci na sebe samozřejmě narazí. Obrovské kulturní mocnosti, nebo naše křesťanské Evropa, jestli to ještě můžu tak nazývat, a přísně věřící muslimové, a ten sraz je obrovský. Jejich mentalita, názory, postoje, jsou nám nepochopitelné. Za 50-60 let jsme my v Evropě udělali obrovské kroky, my jsme ohromně bohatí, máme výborné bydlení, máme výbornou komunikaci, každý má auto, každý má výbornou televizi, každý má hromadu statků, každý je výborně zaopatřen, a chudoba fakticky neexistuje, nebo ohromně minimálně. Zatímco prostě lidé sem jdou ze zemí, kde ta bída a chudoba prostě fakticky byla. Oni neznají, jaké to je – mít se dobře. A na to se taky musíme dívat, jak oni to vidí, a myslí – ježišmaria, to bych chtěl, to bych chtěl, obecně, to je člověk, touží po takových věcech. Každý se chce mít líp. Ještě bych řekl o takové konspiraci, že je to uměle vyvolané – „ti lidi sem posílá Amerika, a pak to řídí zase Rusko“, a toto... eh... to je přesně, můžeme tomu věřit, ale nemusíme. Já si osobně myslím, že to je hloupost. Druhá věc, že Evropa si asi za tohle může trochu sama, že to zavrtala, třeba s tou Afrikou jako takovou, ona dovrtala, začala se tady být taková evropská tendence, jako „jdeme a svrháme si nějakého diktátora“, mně to přišlo jako nějaká blbost, nějaká bláznivost, ta Sýrie, Egypt, Irák, není to špatně, ale takové věci se nedělají. Já s tím souhlasím, že v XXI století už nemůžeme mít diktaturu, všichni toužíme po lásce a míru, ale když porazíme tu diktaturu, tak nemůžeme čekat, že ti lidi budou hned fajnoví, že budou takoví sluníčkoví, jako v tě Evropě. Jako ti lidé prostě ví, že v Evropě jsou prachy, ví, že v Evropě se budou mít dobře, protože my razíme politiku, musíme si všichni pomáhat, a ti lidé sem jdou. Co mají dělat? Oni tam prostě nemají práci, oni tam nemají ani dům. To není jen v Sýrii, ale všichni ze států kolem se potýkají s chudobou, ti lidé jsou znechucení. Říkají, že v tě Evropě se všichni mají dobře. Je to přirozená věc, jít do světa za lepším. Lidé říkají, proč ti chlapi, uprchlíci, nebojují za svůj stát? Protože nemají takový vztah ke státu, jako my tady. My tady máme Česko, a vždycky tady bylo, a Karl IV, a toto, a máme tady hranici, a to je naše. To je můj názor. My jsme, Evropané, prostě hrdí na svoje území, a to jsou Francouzi, Belgičani, Češi, Slováci, my máme své Tatry, a kdo má víc. Myslím, že obyvatele středního východu, nebo severní Afriky, nemají takové cítění, ten vnitřní vztah právě k státu. Libye, ten prostě obdělák na mapě, fakticky toto tam nemají, jsou stejně kmenoví, určitá renezanca tam je, ale pořad spíš jsou rodinní, žijí v pospolitých rodinách, a všechno se děje pro rodinu, pro nějaký kmen, nebo skupinu lidí. A pro ně není problém prostě jít na jiný konec světa. Jestli tady je něco špatně, tak jdeme někam s celou rodinou, kde jde třeba sto lidí. A když se tak rozhodne půl

severního pobřeží Afriky, ještě s tím Středním Východem, tak je to moc hodně lidí, jo. Vymyslí to pár lidí, a pak – šup-šup-šup – a už je lavina. Já říkám jedno, Češi nebo česká vláda k tomu má překvapivé stanovisko, teď prostě dokážeme, jak dlouho můžeme tomu odolávat. Ale Česko má velmi solidní přístup, máme velmi sofistikované celní zákony o přestupování hranic. Pokud jde o můj osobní názor, když sem ti lidé přijdou, tak radost s toho mít nebudu, nebudu tvrdit, že bych se necítil víc ohrožený, určité obavy z toho jdou. Nemám rad Islám, nevidím na tom náboženství nic super, opravdu můj přístup k těm lidem je velmi chladný, ale já prostě akceptuji lidi, kteří opravdu utekli před válkou, zažili bídu, bombardování, nebo to, že nějaká vláda zabije jejich příbuzně, protože mají nějaké protivládní názory, a chci jim pomoci. Těmto lidem rozhodně podat tu ruku, ale já taky chci vidět určitou snahu. Musí to být vzájemné. Jde tady hodně lidí, a je to jasné, že ne všichni trpí válkou. Nemůže to být. A lidé, kterých se to netýká, ten politický systém, ta válka, prostě jdou ve vlně, s vidinou, že tady budou mít štěstí. A jestli člověk bude tady mít štěstí, tak on za to musí být vděčný. Evropa pomáhá, kdy to skončí, nikdo neví. Belgie, nehledě na útoky, je fakticky rozdělenou zemí, nefunguje tam vláda, ve Francii se nacionalisti taky dostávají k moci, a je tu velmi ostrý postoj Vyšehradské čtyřky, velmi tvrdý. No, uvidíme. Uprchlíci pochopí, že to tak tady nejde, že je tady moc, že ten stát nemůžou zvládnout, a musí jít někam jinam. A to už se děje, už někteří uprchlíci dobrovolně stěhují zpátky. Krize je teď ohromná, lidé neví, co si mají o tom myslet, jsou ohromně vystrašení, a ty lidi nemá kdo uklidnit. A lidé ještě zděšení z přístupu vlád a politiků. Začíná být problém říct nahlas svůj názor, nebo ti řeknou, že jsi fašista, jsi špatný, jsi zlý. A pomalu se dostáváme tam, kde jsme byli před těmi 25 lety. Lidé se bojí oslovit politiky. Složitá doba, uvidíme, co přinese. Já zůstávám klidný. My to nijak neovlivníme, ti lidé jsou už tady, a to se stalo, a to se děje. A co s nimi bude, co bude s námi, co bude s Evropou? My si myslíme, že my máme Evropu, a ona je tak krásná, a je naše, ale svět se točí (*Roman se odbočí od tématu a začíná mluvit o původu prvních Evropanů, podle jeho názoru, původně Evropane nejsou ti, kdo bydlí v Evropě teď*). Nikdo nemusí říkat, že Evropa má vypadat pořád stejně. Svět se mění, svět se točí, a některé věci lidé nedokáží pořád řídit (*Roman říká, že kostely nebudou navždy jen proto, že křesťanství je nyní v Evropě. Podle jeho názoru to nebylo vždy a ne navždy*).

- **Jasně. Máš velmi zajímavý názor, to mně zaujalo. A jak to mají lidé okolo tebe? Třeba, manželka, rodiče, kamarádi, kolegové?**
- S ženou máme ten postoj jakoby stejný. Rodiče jsou opravdu staří lidé, mají hrůzu, mají strach, a neví, co si vůbec o tom myslet. Přátelé... někteří jsou v klidu, někteří začínají pořizovat zbraně, někteří vstupují do nějakých různých spolků, ať už pro nebo proti, asi máme trošku aktivnější přátelé. Řekl bych, že některé přátelé to ovlivnilo.
- **Jak je to ovlivnilo? Pomáhají nějak těm uprchlíkům?**
- Někteří jsou pro, prostě pomáhají, souhlasí s tím, někteří jsou ostře proti, mají drsnější názory, je to tak, jak kdo, jak moc, no.
- **No jo. A jak podle tebe s krizí nakládají média?**
- To je přesně to, o čem jsme se bavili, média ukazují to, co chtějí politici, abychom viděli.
- **A co si myslíš, je v médiích nějaká hysterie, nějaká panika?**
- Myslím, že rozhodně hysterii a paniku vyvolávají. Neřekl bych, že ji přímo vytváří, ale předávají tu nejistotu, dělají tak, že se lidé začínají hádat mezi sebou.
- **A jak to podle tebe mají lidé ve vztahu k uprchlické krizi obecně? Už o tom trochu povídal, ale řekni to za celé Česko.**

M-16-06

tazatel: Antonina Malgina

respondent: Roman

- My, Češi, jsme opravdu v tom hrozní, že nechceme tady uprchlíky. Ti, kteří tady už přijeli, jsou Křesťani, takže jsme tomu ustoupili, Křesťanům z té postižené oblasti pomoc poskytujeme. Ale obecně panuje velká nedůvěra k těmto lidem, velká nejistota, třeba, co bude, kdy přijdou ty kvóty Evropské Unie. Lidé, co tady jsou, jsou tady v integračních táborech, protože díky našim zákonům byli zajištěni policií, protože překračují hranice bez dokladů, a jsou tu neprávem, porušují nějaké naše zákony, jsou cizinci, a vede se s nimi řešení v této situaci. Fakticky ty uprchlíky nepoznáme, ale lidé k nim prostě nemají důvěru, a nechtějí je. Rádi pomohou, Češi ohromně moc rádi pomáhají, patříme k jednomu z mala státu, kteří mají spoustu dobrovolníků, a rádi pomohou i finančně, třeba při nějaké katastrofě. Češi strašně rádi pomáhají, to mají jakoby v sobě, ale nechceme vyložené všechny tahat domů. Máme dobré srdci, ale ještě i ohromně nedůvěřiví.
- **Potkal jsi někdy uprchlíka ty?**
- N-e.
- **Takže, shrneme to. Podle tebe, Česko by mělo uprchlíky přijmout, ne všechny, ale ty, kteří to opravdu potřebují, a musí se chovat správně, a být tady za to vděční. Jo?**
- S tím souhlasím, ano. Rozhodně pomoci, a přijmout, dát jim zázemí, dát jim možnost tady vybudovat nějaký svůj nový svět, nějaké své rodiny. Rozhodně, nejsem proti, ale je to s tím, že člověk očekává, že uvidí určité pochopení, určitou vděčnost. A minimálně, dodržení všech pravidel. Máme zákony, a on je pro všech stejný. Poznal jsem, zažil jsem to s ženou, vím, co tady cítí cizinci, a ten systém je docela přísný, máme docela vypracované ty věci, ten příjem cizinců. Víme, co všechno se musí zařídit. Celé roky trvá, aby dostali do nějakého slušnějšího označení, a mne se to nelíbí, že při přijímání uprchlíků něco mají hned. Všichni si musí být rovni. Pomáhat je strašně úžasná věc, ale nemusíme být naivní.